

**การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของ
สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 : กรณีศึกษาเขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก**
**Public Participation on Water Management Policy of Water Resources
Regional Office 9 : A Case Study of Phromphiram District,
Phitsanulok Province**

นัฐยา ปันเมืองปัก* และโชติ บศิริรัฐ
Natthaya Punmuangpuk*, and Chot Bordeerut

การบริหารจัดการภาครัฐ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

*Corresponding author. E-mail: nattaya752011@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำ สังกัดสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก 2) เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำ สังกัดสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก 3) ศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำ สังกัดสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติอนุมาน นำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงการทดสอบค่าสถิติ t-test และ One Way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำสังกัดสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมโครงการ ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมวางแผนและตัดสินใจ

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำสังกัดสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาในการอยู่อาศัยในพื้นที่ และการรู้จักสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำ สังกัดสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำ สังกัดสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 ในเขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก สามารถสรุปได้ว่า สังกัดสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ อาทิ กระบวนการมีส่วนร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา ร่วมวางแผนและตัดสินใจ ร่วมทำกิจกรรมโครงการ และร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน ควรมีการนำผลการวิจัยเสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนและการพัฒนาการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการบริหารจัดการน้ำในเขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม เพื่อให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน, การบริหารจัดการ, น้ำ

Abstract

The purposes of this research were to study the public's opinions and participation towards the water management policy, Phrom Phiram District, Phitsanulok , examine factors affecting the water management policy, and investigate the recommendation and guidelines to solve the problems. The participants were 400 people in Phitsanulok. The data were collected by using a questionnaire and an interview and analyzed by using percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way analysis of variance and content analysis. The findings showed that the level of public's opinions and participation towards the water management policy was at a high level with the highest mean on the participation on perceiving the situation and problem, the participation on project, the participation on monitoring and evaluation, and participation on planning and decision making, respectively. Also, there was a significant difference between the participants' opinions with different gender, age, educational level, career, monthly income, duration of stay in the area and the perception of the office at 0.05 level. It was suggested that the office should promote and support the public participation through various activities including the process of perceiving the situation and problem, planning, making decision, project conducting, monitoring and evaluating. In addition, the office should propose the research results to Local Administrative Organization and related working units in order to present the guidelines for the promotion, support and development of public participation on water management in Phrom Phiram District.

Keywords : Public Participation, Management, Water

บทนำ

น้ำเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และประกอบกิจกรรมต่างๆ ในปัจจุบันความต้องการใช้น้ำเพิ่มมากขึ้นตลอดเวลา ทั้งการใช้น้ำเพื่อการเกษตร อุตสาหกรรม การอุปโภค และการบริโภค ในขณะที่ปริมาณน้ำนั้นมีอยู่อย่างจำกัด ประกอบกับปริมาณน้ำที่เก็บกักไว้ตามแหล่งน้ำต่างๆนั้นยังไม่เพียงพอแก่ความต้องการ ปริมาณน้ำบางส่วนยังสูญเสียไปเพราะมีการปนเปื้อนจากน้ำเน่าเสียและกากของเสีย ทำให้ไม่สามารถใช้น้ำที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่จึงก่อให้เกิดภาวะการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง สิ่งมีชีวิตทุกชนิดและน้ำเป็นสิ่งมหัศจรรย์ที่สุดในโลกที่เป็นส่วนประกอบสำคัญที่ทำให้สิ่งมีชีวิตถือกำเนิดขึ้นมานอกจากนั้นน้ำยังเป็นแหล่งก่อกำเนิดของชุมชนมนุษย์และอารยธรรมอันเก่าแก่ดังจะเห็นได้ว่ามนุษย์มักจะตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณลุ่มน้ำและขยายเป็นชุมชนใหญ่ตลอดจนมีวิวัฒนาการทางความคิดความเชื่อจนกลายมาเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม มนุษย์นับเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีการนำน้ำมาใช้ประโยชน์เพื่อตนเองในด้านต่างๆ มากที่สุดในบรรดาสสิ่งมีชีวิตทั้งหลายทั้งปวงในโลกแห่งนี้และได้สร้างสรรค์ความเจริญด้านต่างๆ เช่น การนำพลังงานจากน้ำมาผลิตเป็นกระแสไฟฟ้า การจัดสรรและผันน้ำไปตามลุ่มน้ำและคลองส่งน้ำไปตามพื้นที่เกษตรกรรม ในขณะเดียวกันก็เป็นผู้ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศของโลกอย่างมากเช่นกัน

ทรัพยากรน้ำเป็นสิ่งจำเป็นต่อสิ่งมีชีวิตทั้งปวง แต่อาจกล่าวได้ว่า น้ำอยู่ในขั้นที่ก้าวเข้าสู่ภาวะวิกฤตแล้วเช่นกัน แม้ว่าน้ำในโลกนี้จะมีปริมาณมหาศาลแต่น้ำที่จะสามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรมและการอุตสาหกรรมนั้นมีเพียงไม่ถึงร้อยละ 1 ของปริมาณน้ำที่มีอยู่ทั้งหมด ที่เหลือส่วนใหญ่เป็นน้ำทะเลซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมากหากจะนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรมและการอุตสาหกรรมในปริมาณที่ใช้อยู่ในปัจจุบันสำหรับประเทศไทย (ปรากฏเกียรติ ยิ่งคง, 2552 : 15) ปัญหาเรื่องทรัพยากรน้ำกำลังเป็นปัญหาสำคัญสำหรับประเทศไทยทั้งที่ในอดีตรัฐไทยเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้านน้ำอย่างมากและแม้กระทั่งในปัจจุบันนี้ปริมาณน้ำในฤดู

ฝนก็นับว่ามีปริมาณที่มากอยู่ แต่ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับคนไทยในปัจจุบันนี้คือ ในฤดูฝนมีน้ำจากธรรมชาติมากไหลหลากจากที่สูงบนภูเขาไหลลงสู่ตามลุ่มน้ำอย่างไม่มีทิศทาง จึงเกิดน้ำท่วมอย่างรุนแรงครอบคลุมพื้นที่กว้างขวางทำให้ต้องสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินอย่างมากมาย ขณะเดียวกันเมื่อเข้าสู่ฤดูแล้งก็เกิดภาวะขาดแคลนน้ำอย่างมากในพื้นที่ ปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทยมีความเสื่อมโทรม และมีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง จึงจำเป็นต้องมีมาตรการจัดการทรัพยากรใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีจำนวนลดลงให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าต่อการลงทุน และเหมาะสมกับปริมาณทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่จะลดลงในอนาคต ในด้านกฎหมาย และสิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (สุโธดา วงศ์อนันต์, 2557 : 18) กำหนดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุม และจัดการภาวะมลพิษทางสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นหลักในการพัฒนาโครงการต่างๆ โดยเฉพาะโครงการเขื่อนและอ่างเก็บน้ำก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งด้านบวกและด้านลบ แม้ว่าการสร้างเขื่อนและอ่างเก็บน้ำจะมีประโยชน์หลายด้าน เช่น เพื่อการเกษตร อุตสาหกรรม การผลิตกระแสไฟฟ้า และการป้องกันน้ำท่วม เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกันก็ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทั้งทางด้านกายภาพ และ ชีวภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พื้นที่ป่าไม้บางส่วนจะถูกน้ำท่วม บางส่วนจะต้องถูกตัดถางเพื่อใช้เป็นเส้นทางคมนาคม ซึ่งเป็น ช่องทางให้มีการบุกรุกเข้าไปทำลายป่าเพิ่มขึ้น ส่งผลให้จำนวนชนิดของสัตว์ป่าลดลง เนื่องจากไม่มีที่อยู่อาศัย และแหล่งอาหารที่เหมาะสม ตลอดจนมีผลกระทบโดยตรงต่อความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเฉพาะ ผู้ที่อยู่อาศัยในพื้นที่อ่างเก็บน้ำโครงการ ทั้งในแง่เศรษฐกิจสังคม การอพยพและการตั้งถิ่นฐาน นอกจากนี้ยังอาจก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสุขภาพอนามัยต่อประชาชนที่อาศัยในบริเวณนั้นได้ การป้องกันความเสียหายต่อทรัพยากรและสภาพแวดล้อมไว้อย่างรอบคอบ เพื่อการพัฒนาแหล่งน้ำให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด (จันทร์ภาวศรีวิจิตร, 2550 : 3)

การจัดทำนโยบายน้ำแห่งชาติ ได้ยึดหลักแนวคิดให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และแนวทางการบริหารจัดการน้ำแบบผสมผสาน หรือ Integrated Water Resources Management (IWRM) เพื่อจัดทำกระบวนการที่มุ่งเน้นการประสานการพัฒนาและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำร่วมกับทรัพยากรอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ได้ผลตอบแทนสูงสุดด้านเศรษฐกิจและสังคม การจัดทำนโยบายน้ำแห่งชาติ จะอาศัยพื้นฐานความคิดจากวิสัยทัศน์น้ำแห่งชาติ ที่ได้กำหนดไว้แล้ว เร่งรัดให้มีพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ เป็นกฎหมายหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ โดยทบทวนและปรับปรุงพระราชบัญญัติที่มีอยู่ และเร่งดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อให้สามารถไปสู่การรวบรวมผลบังคับใช้ รวมทั้งต้องพิจารณา ปรับปรุงแก้ไข กฎหมายและระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องและเหมาะสมอย่างเป็นธรรม (กรมทรัพยากรน้ำ, 2552, หน้า24)

อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก มีเนื้อที่ประมาณ 832.67 ตร.กม. โดยแบ่งออกเป็นทั้งหมด 12 ตำบล ได้แก่ ตำบลท่าช้าง ตำบลวงษ์ขี้ผึ้ง ตำบลมะตูม ตำบลหอกลอง ตำบลศรีวิกรมย์ ตำบลตลุกเทียม ตำบลวังวน ตำบลหนองแขม ตำบลมะตอง ตำบลทับยายเชียง ตำบลดงประคำ และตำบลพรหมพิราม มีแหล่งน้ำที่สำคัญได้แก่ แม่น้ำน่าน แม่น้ำแควน้อย พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูก บริเวณตะวันออกจะมีภูเขาไม่สูงนักกันเขตแดนกับอำเภอวัดโบสถ์ ได้แก่ เขาหินลาด เขาม่วง เขาน้ำสุด ป่าไม้เป็นป่าสูง และป่าที่ใบในบางตอน ส่วนใหญ่จะเป็นป่าไม้เบญจพรรณ แต่ถูกลักลอบตัดทำลายไปเป็นอันมาก ประชาชนส่วนใหญ่ยึดอาชีพเกษตรกรรมโดยชาวบ้านมักประสบปัญหาน้ำท่วมและการขาดแคลนน้ำเป็นประจำทุกปี และมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงเป็นลำดับ จากปัญหาดังกล่าว ได้มีการวางแผนการบริหารจัดการน้ำและโครงการที่จะบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยจัดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ไขปัญหาเพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกฝ่าย

ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 เขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการน้ำ อันเป็นแนวทางในการเปรียบเทียบวิธีแก้ไขปัญหามานการการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 เขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 เขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 เขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ประชาชนทั้งชายและหญิงที่อาศัยอยู่ในอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก จำนวนทั้งหมด 83,123 คน (ระบบสถิติทางทะเบียน ระดับสำนักทะเบียนของสำนักทะเบียนอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ข้อมูลของวันที่ 1 ธันวาคม 2559) โดยการคำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ได้ตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 400 คน และประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ในครั้งนี้ จำนวน 15 คน ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารระดับสูง สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 จำนวน 3 คน และกลุ่มผู้นำในพื้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. นายก อบต. ของแต่ละตำบลจำนวน 12 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่ การรู้จักและการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 เป็นแบบสอบถามลักษณะให้เลือกตอบแบบสำรวจรายการ (Checklists)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำสังกัดสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก เป็นแบบสอบถามลักษณะให้เลือกตอบ (Checklists) ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนและตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมโครงการ ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ 5 หมายถึง ระดับการรับรู้มากที่สุด 4 หมายถึง ระดับการรับรู้มาก 3 หมายถึง ระดับการรับรู้ปานกลาง 2 หมายถึง ระดับการรับรู้ น้อย 1 หมายถึง ระดับการรับรู้ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 ในเขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

แบบสัมภาษณ์

เป็นคำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด โดยคำถามครอบคลุมเนื้อหาการมีส่วนร่วม 4 ด้าน คือ 1. ด้านการมีส่วนร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา 2. ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนและตัดสินใจ 3. ด้านการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมโครงการ และ 4. ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน

3. การสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือตามขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ข้อความทางวิชาการ วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ และ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำข้อมูลมาสร้างแบบสอบถามและนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอกรรมการที่ปรึกษาการทำปริญญาโท เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบประเมินความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) โดยขอความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน

4. วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือโดยหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Congruence: IOC) โดยกำหนดค่าคะแนนดังนี้

+1	หมายถึง	มีความเห็นด้วยว่าข้อคำถามใช้ได้
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามใช้ได้หรือไม่
-1	หมายถึง	มีความเห็นว่าข้อคำถามใช้ไม่ได้

5. นำผลการประเมินมาหาค่า IOC โดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 ปรับปรุงแก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญแนะนำ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Coefficient of Alpha) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นรวมของแบบสอบถาม ไม่น้อยกว่า 0.80 ซึ่งค่าความเชื่อมั่นที่คำนวณได้คือ 0.98 ซึ่งถือเป็นความเที่ยงตรงที่ยอมรับได้ จัดทำเป็นแบบสอบถามอย่างสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

7. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแปรต้นด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่ การรู้จักและการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 โดยผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำมาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ระดับการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 : กรณีศึกษาเขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก โดยผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำมาแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการรับรู้การศึกษาความคิดเห็นกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 : กรณีศึกษาเขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 12 ตำบล โดยใช้สถิติอนุมานในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร คือ การทดสอบค่าที (t-test) สำหรับตัวแปรต้นที่มีการแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม และทดสอบค่าเอฟ (F-test) สำหรับตัวแปรที่มีการแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่มขึ้นไป ถ้าพบว่ามีผลแตกต่างกันให้ใช้การทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Sheffe) และการหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

4. ความคิดเห็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์นำมาเขียนสรุปเชิงพรรณนาไว้

ผลการวิจัย

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 67.20 มีอายุอยู่ระหว่าง 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.00 มีระดับการศึกษาประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 36.30 มีอาชีพรับจ้างทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 35.00 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 - 10,000 คิดเป็นร้อยละ 42.20 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 64.20 มีระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่ตั้งแต่ 21 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 83.50 และการรู้จักสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 คิดเป็นร้อยละ 75.50 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบการรู้จักสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 พบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการกิจของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 เรื่องการส่งเสริมสนับสนุน การจัดตั้งองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับลุ่มน้ำและท้องถิ่น มีการตอบรับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.80 รองลงมาตามลำดับคือ การกิจเรื่องการให้คำปรึกษาแนะนำและความรู้ทางวิชาการ แก่หน่วยงานองค์กรต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 64.30 การกิจเรื่องการรวบรวมข้อมูล และประสานการจัดทำโครงการ แผนงาน ด้านการพัฒนา อนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำ รวมทั้งการป้องกันและแก้ไขวิกฤตน้ำร่วมกับหน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 58.80 และการกิจ เรื่องการบริหารจัดการพัฒนา อนุรักษ์ ฟื้นฟู รวมทั้งควบคุมกำกับดูแล ประสานติดตามได้อย่างทั่วถึง คิดเป็นร้อยละ 54.00 โดยตอบรู้จักมาจากสื่อวิทยุกระจายเสียง คิดเป็นร้อยละ 62.00 และความถี่ในการรับรู้ข่าวสารคือความถี่สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 39.80 ต้องการได้รับข่าวสารเพิ่มในเรื่องปัญหาการเสื่อมโทรม/การทำลายทรัพยากรธรรมชาติในอำเภอพรหมพิราม มีการตอบต้องการทราบเพิ่มมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.80 รองลงมาตามลำดับคือ เรื่องการจัดการ การบริหารจัดการน้ำในอำเภอพรหมพิราม คิดเป็นร้อยละ 62.00 เรื่องวิธีการแนวทาง การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ ของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 คิดเป็นร้อยละ 49.30 และเรื่องการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 คิดเป็นร้อยละ 32.00 และคิดว่าสื่อที่สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 ใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารควรเผยแพร่โดยใช้สื่อวิทยุกระจายเสียง มีการตอบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84.00 รองลงมาตามลำดับคือ สื่อแผ่นพับประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 77.30 สื่อหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 70.50 สื่อการอบรม/ประชุม/สัมมนา คิดเป็นร้อยละ 68.50 สื่อนิตยสาร/วารสาร คิดเป็นร้อยละ 65.50 สื่อโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 61.00 สื่อออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ ไลน์ ฯลฯ คิดเป็นร้อยละ 54.30 สื่อเอกสารทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 36.50

2. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 สรุปได้ว่า

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 จังหวัดพิษณุโลก : กรณีศึกษาเขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลกในภาพรวม

(n = 400)

การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำสังกัดสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการมีส่วนร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา	3.78	.522	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนและตัดสินใจ	3.64	.589	ปานกลาง
3. ด้านการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมโครงการ	3.66	.559	ปานกลาง
4. ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน	3.64	.535	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.68	.502	มาก

กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการมีส่วนร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมโครงการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 โดยอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานและด้านการมีส่วนร่วมวางแผนและตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 โดยอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 : อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม ที่มีการรู้จักและการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 ไม่แตกต่างกัน

4. แนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 สรุปว่า ด้านการมีส่วนร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา ควรประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้มากขึ้นโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ และตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการน้ำ ที่ถูกต้องให้มากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นอาจมีการจัดเป็นหลักสูตรให้ประชาชนได้เรียนรู้ ปฏิบัติงานและคำนึงในการบริหารจัดการน้ำ เพื่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อมภายในอำเภอพรหมพิรามที่ดีขึ้น และด้านการมีส่วนร่วมวางแผนตัดสินใจ ควรกำหนดนโยบายให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจเพิ่มมากขึ้น และต้องมีการวางแผนการบริหารจัดการน้ำที่ดีจะต้องมีความชัดเจนและดำเนินการอย่างต่อเนื่องรวมถึงต้องประชาสัมพันธ์ให้เกิดความร่วมมือจากภาคประชาชนให้มากขึ้น ส่วนด้านการร่วมทำกิจกรรมโครงการ ควรมีการเก็บข้อมูลสถิติในแต่ละปีว่าได้มีการจัดทำกิจกรรมโครงการมากน้อยเพียงใด เพราะไม่เห็นมีการประชาสัมพันธ์ หรือเป็นเพราะบางส่วนขาดความเข้าใจในการประชาสัมพันธ์โครงการ ประชาชนบางส่วนยังไม่ทราบว่าต้องมีการหาแนวทางจัดการน้ำใหม่ และควรชี้ให้เข้าใจมากขึ้น สร้างจิตสำนึกและสร้างแรงจูงใจที่จะทำให้ประชาชนร่วมมือกันเพื่อให้เห็นถึงประโยชน์ในการบริหารจัดการน้ำที่ถูกต้อง ในด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน ทางภาครัฐควรสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานในการบริหารจัดการน้ำ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส และเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

สรุปและอภิปรายผล

การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 : กรณีศึกษา เขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก โดยผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 ในภาพรวม 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมโครงการ ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานและด้านการมีส่วนร่วมวางแผนและตัดสินใจ และในส่วนของรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 ด้านการมีส่วนร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลกต้องการให้สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 ได้มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเกิดความเข้าใจในด้านการจัดการน้ำทรัพยากรน้ำ และได้มีโอกาสทราบถึงความเปลี่ยนแปลงและบทบาทในการดำเนินงาน การจัดการทรัพยากรน้ำ ของภาครัฐบาล เอกชน และสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 จังหวัดพิษณุโลก และส่วนร่วมในการแสดงความเห็นเห็นรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหาในการจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศิพร ทศนา (2558 : 82) ศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนและตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนและตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ตระหนักถึงปัญหาและสาเหตุการบริหารจัดการน้ำที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต และต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการพัฒนา อนุรักษ์ พื้นฟู รวมทั้งควบคุมกำกับดูแลประสาน ติดตามการจัดการน้ำอย่างมีระบบที่มีความชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทิรา วงศ์วิจิตร (2550 : 67) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลผาจุ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนและตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สราวุธ แสงโชติ (2553 : 101) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตร ตำบลหนองไม้แก่น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนและตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมโครงการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 ด้านการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมโครงการ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลกส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้เข้าร่วมทำกิจกรรมโครงการ การบริหารจัดการน้ำ จึงทำให้ประชาชนต้องการเข้ามามีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการน้ำ ชักชวนผู้อื่นให้เข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆของโครงการ รับฟังความคิดเห็นของประชาชน ร่วมกันรักษาน้ำตามมาตรการ และมีการป้องกันและแก้ไขการบริหารจัดการน้ำทุกรูปแบบ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้นและมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิศิพร ทศนา (2558 : 87) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมโครงการอยู่ในระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพเยาว์ จันทน์เทศ (2547 : 81) ศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำกรณีศึกษา กลุ่มน้ำวังโตนด จังหวัดจันทบุรี พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมโครงการอยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ส่วนใหญ่ยังไม่รับรู้ถึงผลการดำเนินงานที่ทางสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 ได้จัดทำขึ้นทั้งนี้ทางสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 ไม่สามารถสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน จึงทำให้การทำงานและดำเนินงานไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุโธดา วงศ์อนันต์ (2553 : 88) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำของเกษตรกรผู้ใช้น้ำโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาน้ำอูน ตำบลไร่ อำเภอพรหมนิคม จังหวัดสกลนคร พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง และซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทรา วงศ์วินิจศร (2550 : 67) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลผาจุ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 : กรณีศึกษาเขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 และการรู้จักสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 และการรู้จักสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 ทั้งนี้จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาการอยู่อาศัยในพื้นที่ก่อให้เกิดนัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 และการรู้จักสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 จังหวัดพิษณุโลก ส่วนปัจจัยด้านการรู้จักสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 จังหวัดพิษณุโลกไม่ก่อให้เกิดนัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อนโยบายการบริหารจัดการน้ำของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 นั้น ได้ตระหนักให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรมีการวางแผนบริหารจัดการน้ำให้ชัดเจน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น รวมถึงประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงสถานการณ์น้ำและสภาพปัญหาการบริหารจัดการน้ำที่เกิดขึ้น ตลอดจนให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำ เพื่อนำไปสู่การจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎี การมีส่วนร่วมของประชาชนการตัดสินใจที่ดีกว่าโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม ของ เจมส์ แอล. เครย์ตัน (2551 : 3) ที่ได้กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่รวบรวมเอาความห่วงกังวล ความต้องการและค่านิยมต่างๆ ของสาธารณชนไว้อยู่ในกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐและภาคเอกชน เป็นการสื่อสารสองทาง และเป็นการปฏิสัมพันธ์ที่มีเป้าหมายเพื่อการตัดสินใจที่ดีกว่าในการดำเนินโครงการและทำกิจกรรมต่างๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. อำเภอพรหมพิรามจังหวัดพิษณุโลก ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกๆ กิจกรรมอย่างแท้จริง ไม่ควรจะเป็นตั้งแต่กระบวนการร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา ร่วมวางแผนและตัดสินใจ ร่วมทำกิจกรรมโครงการร่วมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน

2. การให้ข้อมูลข่าวสารการณรงค์การอบรม/ประชุมให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนยังมีน้อยและขาดความต่อเนื่องควรมีการกระจายข้อมูลข่าวสารหรือความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำให้มากขึ้น

3. ควรมีการนำผลการวิจัยเสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวเห็นถึงความสำคัญในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำในเขตพื้นที่อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยอย่างต่อเนื่องในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำในเขตพื้นที่อำเภอพรหมพิรามจังหวัดพิษณุโลก เพื่อที่พัฒนาให้ประชาชนและหน่วยงานราชการในทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

2. ควรมีการวิจัยถึงกระบวนการของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า กระบวนการแต่ละ กระบวนการมีความสำคัญอย่างไร เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน และเป็นแนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง

3. ศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการน้ำโดยให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการน้ำในเขตพื้นที่อำเภอพรหมพิรามจังหวัดพิษณุโลก

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาเป็นอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โชติ บติรัฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่า และกรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่างๆ ในการปรับปรุงแก้ไข จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี นับเป็นพระคุณอย่างสูงสำหรับผู้วิจัย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้ให้ความในกรุณาตรวจสอบแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย คือ อาจารย์ ดร.วงศ์กร เจียมเผ่า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัฒนพันธ์ เขตต์กัน อาจารย์ ดร.จิรัฐ สันติวงษ์สกุล ผอ. อนันต์ เพ็ชรหนู และว่าที่ร้อยตรีสมชัย แต่งไทย ที่ได้คำแนะนำตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือการวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ที่สำคัญ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สกล เกิดผล และอาจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ ชันยศ ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นอย่างยิ่งในการให้คำปรึกษาในเรื่องของการเขียนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ จนเกิดความสมบูรณ์

ขอขอบคุณสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 9 และประชาชนอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ที่อนุเคราะห์เวลาในการตอบแบบสอบถาม ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตเวทิตาคุณแต่บิดา มารดา และครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับผู้วิจัย ตลอดจนตัวผู้วิจัยขอโน้มคารวะแด่ผู้เขียนตำราวิชาการที่ผู้วิจัยได้นำมาประกอบในการศึกษาค้นคว้าและใช้ในการอ้างอิงทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

จันทิรา วงศ์วินิจตร. (2550). การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชน
กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลผาจุ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. พิษณุโลก : วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ปราการเกียรติ ยังคง. (2552). น้ำคือชีวิต. กรุงเทพฯ : ปาเจรา.

พิศิพร ทศนา. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลนครพิษณุโลก.
พิษณุโลก : วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

ยุพเยาว์ จันทน์เทศ. (2547). ศักยภาพของชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรน้ำกรณีศึกษา : กลุ่มน้ำวังโดนด
จังหวัดจันทบุรี. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สรารัฐ แสงโชติ. (2553). การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตร ตำบลหนองไม้แก่น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา. ชลบุรี : วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุธรรมา จันทรา. (2555). การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการทรัพยากรน้ำจากโครงการชลประทานแม่น้ำชี : กรณีศึกษา โครงการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านกุดแซ่ จังหวัดร้อยเอ็ด. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุไธดา วงศ์อนวัช. (2553). การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำของเกษตรกรผู้ใช้น้ำโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาน้ำอุบล ตำบลไร่อำเภอรณานิคม จังหวัดสกลนคร. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- James, L. Creighton. (2005). The Public Participation Handbook: Making Better Decisions Through Citizen Involvement. United States of America : Jossey-Bass.